

Avaluació agents biològics SARS-CoV-2

La UIB ha establert el teletreball com a mesura preventiva principal respecte el virus SARS-CoV-2 (COVID-19). Degut a la tornada gradual i planificada dels treballadors prevista per a properes dates, fa necessària una avaluació de riscos respecte aquest virus que informi adequadament a qualsevol treballador de la UIB dels riscos presents en aquestes circumstàncies i de les mesures preventives a aplicar en cada cas.

Índex

1. Objecte i àmbit d'aplicació
2. Mètode d'avaluació
3. Consideracions generals
4. Avaluació de riscos respecte l'exposició al SARS-CoV-2 (COVID-19)
5. Mesures preventives
 - 5.1. Mesures organitzatives - col·lectives generals
 - 5.2. Mesures individuals
 - 5.3. Treballadors especialment sensibles
 - 5.4. Mesures específiques per al PDI
 - 5.5. Mesures específiques per personal que realitza atenció al públic. Mesures en espais amb atenció al públic
 - 5.6. Mesures específiques pel personal del Servei de Biblioteca i Documentació
 - 5.7. Mesures específiques per mecànics, xofers i transportistes
 - 5.8. Mesures específiques pel personal sanitari de la UIB (metgesses i infermera)
6. Normativa i documentació de referència

Control de canvis respecte a la darrera versió		
Versió	Data	Modificació
V.0	Maig 2020	Actualització 14/09/2020

1. Objecte i àmbit d'aplicació

El present informe té per objecte avaluar el grau d'exposició al virus SARS-CoV-2 (COVID-19) en diferents llocs de feina de la UIB i determinar les mesures generals i específiques a adoptar en cada cas.

L'actual avaluació s'emmarca en el Reial Decret 664/1997, protecció dels treballadors contra el riscs relacionats amb l'exposició a agents biològics durant el treball.

Respecte a l'àmbit d'aplicació d'aquesta avaluació es correspon amb el personal de la UIB que realitzi treballs presencials, és a dir, queda exclòs qualsevol treballador o activitat que es realitzi mitjançant el teletreball. Per altra banda, les empreses contractades i/o subcontractades hauran de realitzar la seva avaluació de riscos específica i lliurar-la a la UIB mitjançant la corresponent coordinació d'activitats empresarials.

2. Mètode d'avaluació

La COVID-19 es transmet principalment per les gotes respiratòries de més de 5 micres i pel contacte directe amb les secrecions de persones infectades.

En funció de les característiques de les activitats i dels mecanisme de transmissió de la COVID-19, es poden establir els diferents escenaris de risc en els que es poden trobar els treballadors de la UIB (diferenciats per llocs de feina):

Exposició de risc: aquelles situacions laborals en les que es pot produir un contacte estret amb un cas probable o confirmat d'infecció per la COVID-19.

Exposició de baix risc: aquelles situacions laborals en les que la relació que es pugui tenir amb un cas probable o confirmat no inclou contacte estret amb la persona infectada o situacions d'atenció al públic. Inclou contacte amb objectes possiblement contaminats.

Baixa probabilitat d'exposició: Treballadors sense atenció directa al públic o a més de 2 metres de distància, o amb mesures de protecció col·lectiva que evitin el contacte.

3. Consideracions generals

S'entén per contacte estret amb persones possiblement o probablement infectades o confirmades:

- Qualsevol persona que hagi tingut contacte a menys de 2 metres durant, al menys, un temps de 15 minuts.
- Qualsevol persona que hagi atès mèdicament a una altra mentre aquesta persona presenta símptomes, s'hagin utilitzat o no equips de protecció individual o col·lectiva.

S'entén per atenció al públic qualsevol atenció individualitzada que pugui prestar un treballador a personal PDI, PAS i/o alumnat extern al Servei, Oficina o Unitat.

La UIB ha de garantir que qualsevol mesura de protecció individual o col·lectiva protegeixi adequadament als treballadors enfront d'aquells riscos per la seva salut i/o seguretat que no puguin evitar-se o limitar-se de manera suficient mitjançant l'adopció de mesures organitzatives i/o mesures tècniques. Totes les mesures anteriors es podran adoptar simultàniament si les condicions de treball ho requereixen.

| 4 |

La informació i la formació són fonamentals per poder implantar mesures organitzatives, d'higiene i tècniques entre els treballadors en unes circumstàncies tan particulars com les actuals. S'ha de garantir que tots els treballadors tinguin una informació i formació específica i actualitzada sobre les mesures tècniques, organitzatives o d'altra naturalesa que s'implantin. Es potenciarà l'ús de cartells i senyalització que fomenti les mesures d'higiene i prevenció. És important fer notar la importància d'anar adaptant la informació i la formació en funció de les mesures que vagi actualitzant el Ministeri de Sanitat, motiu pel qual es requereix un seguiment continuat de les mateixes.

4. Avaluació de riscos respecte l'exposició al SARS-CoV-2 (COVID-19)

En aquest apartat es realitza l'avaluació de riscos respecte al SARS-CoV-2 (COVID-19) diferenciada pels nivells d'exposició possibles especificats a l'apartat 2. Aquesta avaluació de riscos es realitza a partir d'una relació no exhaustiva dels llocs de treball de la UIB:

Nivell d'exposició (segons apartat 2)	Llocs de treball	Mesures preventives
Exposició de risc	• Metgessa del treball • Infermera del treball	Seguiu les instruccions dels apartats 5.1, 5.2 i 5.8
Exposició de risc	• PDI que realitzi recerca o manipuli el virus SARS-CoV-2 (COVID-19)	Consulteu les instruccions lliurades pel Comitè de Bioseguretat respecte la recerca amb el virus SARS-CoV-2 (COVID-19)
Exposició de baix risc	• PDI, inclòs investigadors que no manipulin el virus SARS-CoV-2 (COVID-19).	Seguiu les instruccions dels apartats 5.1, 5.2, 5.3 (si procedeix) i 5.4 (si procedeix)
Exposició de baix risc	• Administració i gestió amb atenció al públic • Conserge	Seguiu les instruccions dels apartats 5.1, 5.2, 5.3 (si procedeix) i 5.5
Exposició de baix risc	• Bibliotecari/Documentalista amb atenció al públic	Seguiu les instruccions dels apartats 5.1, 5.2, 5.3 (si procedeix) i 5.6
Baixa probabilitat d'exposició	• Administració i gestió sense atenció al públic • Bibliotecari/Documentalista sense atenció al públic • Informàtic • Tècnic de laboratori • Tècnic de Patrimoni • Tècnic de prevenció	Seguiu les instruccions dels apartats 5.1, 5.2, 5.3 (si procedeix) i 5.6 (si procedeix)
Baixa probabilitat d'exposició	• Mecànic • Xofer • Transportista	Seguiu les instruccions dels apartats 5.1, 5.2, 5.3 (si procedeix) i 5.7

Aquesta avaluació de riscos es revisarà en cas que s'informi al Servei de Prevenció de qualsevol altra activitat o funció, habitual o esporàdica, que es realitzi i que no estigui inclosa en les tasques habituals d'un treballador per tal de que s'actualitzi aquesta avaluació de riscos.

En cas de que les autoritats estatals, autonòmiques o locals informin a la població de mesures de prevenció addicionals no incloses en aquesta avaluació de riscos, es completarà dita avaluació amb versions actualitzades posteriors que també es posaran a disposició dels treballadors de la UIB.

Aquesta avaluació de riscos no substitueix el “Procediment d’actuació per a la prevenció de contagis de la COVID-19” aprovat pel Consell de Direcció de la UIB, sinó que el complementa, tot, per garantir la salut i seguretat dels treballadors de la UIB.

5. Mesures preventives

5.1. Mesures organitzatives - col·lectives generals

Prioritza la realització de teletreball si aquest resulta possible.

Limita la capacitat màxima de l’espai, minimitzant el contacte entre les persones, per complir amb les mesures extraordinàries dictades per les autoritats sanitàries, específicament amb el requisit de distància de seguretat d’1,5 metres.

6

Respecte la realització de les reunions de treball, es prioritzarà que es realitzin mitjançant sistemes de videoconferència. En cas de no ser possible, es mantindrà una distància de seguretat entre persones d’almenys 1,5 metres.

En cas de treball presencial:

- Disminució del número de persones presents, establint torns i rotació de treball en els Serveis, Oficines o Unitats i en els espais destinats com a multidespatxos (ús d’un mateix despatx per varis treballadors) on la distància de seguretat de 1,5 metres no pugui ser adoptada.
- Quan sigui necessari es modificarà la disposició dels llocs de feina, l’organització de la circulació de persones en espai comuns (afavorint la marxa cap endavant i evitant en la mesura del possible els creuaments entre persones) i la distribució d’espais (mobiliari, prestatgeries, etc.) amb l’objecte de garantir el manteniment de les distàncies de seguretat de 1,5 metres.

L’entrada i sortida dels edificis haurà de realitzar-se per l’entrada principal, la qual haurà de tenir apertura automàtica. En cas de no existir porta d’apertura automàtica es recomana deixar la porta permanentment oberta o manipular-la sense tocar el pom.

En cas d’emergència, s’utilitzaran per a l’evacuació de l’edifici les sortides establertes per tal fi.

S'incrementarà la ventilació natural i mecànica dels espais de feina, programant varies vegades l'apertura diària de les finestres i augmentant el volum de renovació d'aire en les instal·lacions d'aire primari en aquells edificis en els que resulti tècnicament possible. També s'augmentarà la periodicitat de la neteja de filtres.

Neteja reforçada i exhaustiva dels centres i dels llocs de treball, això com a l'interior dels vehicles i qualsevol altres elements utilitzats en el desenvolupament de l'activitat laboral:

- Increment de les mesures d'higiene en relació amb la pràctica habitual (equips, taules, etc.).
- Intensificació de la higiene de les superfícies de contacte freqüent (banys, poms, etc.). Verificació periòdica al llarg del dia de la disponibilitat dels recursos necessaris per a la higiene personal (sabó i paper).

Ús individual, per trajecte, dels ascensors, amb prioritat absoluta per a les persones amb mobilitat reduïda.

L'ocupació màxima és d'una persona per als banys de fins a quatre metres quadrats. Per a banys més grans que disposin de més d'una cabina o urinari, l'ocupació màxima serà del 50 % del nombre de cabines i urinaris. S'ha de mantenir durant el seu ús una distància de seguretat d'un metre i mig.

7

En les vies de circulació, com passadissos, sempre que l'ample ho permeti, es circularà per la paret quedi a mà dreta, deixant el costat esquerre pel sentit contrari de circulació.

Procurau mantenir, durant l'horari laboral presencial, les portes obertes en tots aquells espais en els que dita mesura no afecti a la seguretat patrimonial de la UIB, amb la finalitat de rebaixar al mínim la manipulació dels poms, sempre i quan no es generin situacions de molt desconfort per corrents d'aire.

Respectau l'aforament màxim de les zones de descans i menjadors, per garantir la distància de seguretat d'1,5 metres. Si cal, organitzau torns. Ventilau bé els espais, i desinfectau les superfícies i objectes compartits (taules, cadires, microones, etc.).

5.2. Mesures individuals

Manteniu distanciament social de 1,5 metres.

Reforceu les mesures d'higiene personal en tots els àmbits de treball i en front a qualsevol escenari d'exposició:

- La higiene de mans és la principal mesura de prevenció i control respecte la infecció. [Aquí](#), es pot trobar la manera adequada de rentar-se les mans. Augmentau la freqüència de la neteja de mans amb aigua i sabó o amb solucions hidroalcohòliques, amb una durada mínima de 40 segons.
- Si tossiu o esternudeu, cobriu-vos la boca i el nas amb un mocador d'un sol ús o, si no és possible, amb la part interior del colze.
- Eviteu tocar-vos els ulls, el nas i la boca.
- Utilitzeu preferentment mocadors d'un sol ús. Després del seu ús, rebutgeu-los a la paperera.
- No realitzeu manifestacions d'educació o afecte que suposin contacte físic.

No utilitzeu material de feina que no sigui vostre. Eviteu compartir telèfon, auriculars, bolígrafs, telèfon mòbil i altres elements, assegurant, en cas contrari, una neteja exhaustiva amb material rebutjable prèvia i posterior a cada ús. En màquines d'ús comú, com fotocopiadores, es disposareu del material necessari per la neteja de les mateixes després de cada ús.

5.3. Treballadors especialment sensibles

La Unitat Mèdica del Servei de Prevenció de la UIB avaluarà, donant compliment al "Procediment d'actuació per a la prevenció de contagis de la COVID-19" aprovat pel Consell de Direcció de la UIB, la presència de treballadors especialment sensibles a la infecció de la COVID-19.

La Unitat Mèdica emetrà un informe valorant la possibilitat i riscos de que un treballador especialment sensible sol·liciti, a través d'un responsable o d'ell mateix, la reincorporació al seu lloc de treball. Per emetre l'informe, la Unitat Mèdica tindrà en compte l'existència o inexistència d'unes condicions que permetin realitzar la feina sense elevar el risc propi de la condició de salut de la persona treballadora.

Amb les evidències disponibles i descrites pel Ministeri de Sanitat, en el moment de realització d'aquest document (l'listat no exhaustiu) s'han definit com a grups vulnerables per la COVID-19 les persones amb diabetis, malalties cardiovasculars (incloent hipertensió), malalties hepàtiques cròniques, malalties pulmonars cròniques, malalties renals cròniques, immunodeficiència, càncer en fase de tractament actiu, embarassades i majors de 60 anys.

Per a qualificar a una persona especialment sensible per a la COVID-19 s'aplicarà el que s'indica al paràgraf anterior.

5.4. Mesures específiques per PDI

Totes les aules disposen de gel hidroalcohòlic, desinfectant de superfícies i paperera.

Respectau l'ocupació màxima establerta per a cada aula. No modifiqueu la distribució de les taules i les cadires de l'aula, per garantir la separació de seguretat.

Establiu un accés ordenat dels estudiants a l'aula, evitant aglomeracions a l'entrada i la sortida i mantenint la distància interpersonal d'1,5 metres a la fila d'accés. Si es disposa de dues portes, establiu un ús diferenciats per a l'entrada i la sortida.

Dins l'aula, manteniu sempre que sigui possible la distància de seguretat entre els estudiants. Els professors heu de mantenir com a mínim 2 metres de distància amb l'alumnat.

L'alumnat i el professorat ha de dur màscara durant la classe. Oferiu una màscara quirúrgica als participants que no en duguin, o impedi que participin en l'activitat.

L'alumnat i el professorat s'ha de rentar les mans abans d'entrar a l'aula, preferentment amb aigua i sabó, o gel hidroalcohòlic si no hi ha aigua.

No permeteu l'accés als alumnes que presentin símptomes de COVID-19 (febre, tossina o dificultat respiratòria, mal de coll, etc.).

Els conserges ventilaran les aules amb aire natural durant quinze minuts abans de la jornada de matí i d'horabaixa. Sempre que sigui possible, manteniu les finestres obertes. Si no és possible, el professorat s'encarregarà d'obrir les finestres durant els canvis de classe.

L'empresa de neteja desinfecta les aules a l'inici de la jornada de matí i d'horabaixa. Addicionalment, cada aula i sala d'estudi disposa de desinfectant perquè l'alumnat i el professorat pugui fer l'autodesinfecció de les superfícies i objectes que es comparteixen (taules, recolzabraços de la cadira, teclats, mànecs, etc.).

Cada persona manejarà el seu material i evitarà compartir-lo. Si hi ha intercanvi d'objectes, després us heu de desinfectar les mans amb gel hidroalcohòlic.

En cas d'utilitzar micròfons, es recomana protegir-los amb plàstic per evitar que es contaminin. En acabar la sessió, substituïu-ne el plàstic. Si els micròfons passen d'una persona a una altra, s'han de desinfectar les mans abans d'emprar-lo.

En el cas que els estudiants hagin de realitzar preguntes durant les sessions, faran la consulta des del seu lloc i el professor respondrà a tota la classe.

Es recomana prioritzar el lliurament de treballs en format electrònic. En el cas que els estudiants lliurin documents en paper o exàmens, es guardaran en una borsa o capsa durant un mínim de 24 hores (quarantena).

El professor ha d'elaborar, per a cada sessió, una relació d'estudiants assistents en què indiquin el dia de la sessió, l'hora, l'edifici i el nom i cognoms dels estudiants assistents presencialment. Aquesta informació és bàsica per fer una investigació de contactes estrets.

A les aules d'informàtica, els ordinadors s'usaran de forma individual. No es permet l'ús del mateix ordinador per dues persones de forma simultània. Cal desinfectar els ordinadors entre l'ús d'una persona i el de la següent. Per a això, l'aula disposa de material desinfectant adient per a què cada alumne faci l'autodesinfecció de l'equip complet: monitor, teclat, ratolí, taula, recolzabraços de la cadira, etc.

Es recomana que feu les tutories de manera no presencial. Si feu tutories presencials, es faran de forma individual, amb màscara i 1,5 metres distància. Quan acabi un alumne, desinfectau les superfícies (cadira, taula, etc.) abans que comenci el següent.

Si és possible realitzau les activitats docents a l'aire lliure.

Mesures específiques per a les pràctiques docents

| 10 |

S'aplicaran les normes explicades a l'apartat anterior, en especial el manteniment de la distància de seguretat, l'ús de màscara i la neteja freqüent de les mans. També és important que incrementeu la ventilació natural dels laboratoris, obrint les finestres.

Adicionalment heu de tenir en compte les instruccions següents:

A més de l'ús obligatori de màscara, és recomanable utilitzar guants en determinades pràctiques que requereixen la manipulació compartida d'objectes. Quan sigui necessari emprar bata, s'haurà de rentar regularment. També s'empraran els equips de protecció adients en funció dels riscos de cada pràctica (guants, ulleres de protecció, sabates tancades, etc.).

L'empresa de neteja desinfecta una vegada al dia els laboratoris docents, els tallers i les aules especials (de música, plàstica, educació física, etc.). Els centres informaran el Servei de Patrimoni, Contractació, Infraestructura i Unitat Tècnica dels laboratoris que, per la planificació del seu ús, necessitin una neteja dues vegades cada dia.

Els laboratoris disposaran de material desinfectant perquè els estudiants i el personal de suport dels laboratoris dugui a terme l'autodesinfecció de les superfícies compartides abans i després del seu ús (taules, aparells, instrumentació, teclats, mànecs, etc.). S'utilitzarà un desinfectant que no danyi els equips i instruments.

A les pràctiques docents, les normes generals exposades podran ser complementades amb unes pautes específiques desenvolupades per cada centre donada l'elevada casuística existent.

Mesures específiques per als laboratoris de recerca

S'aplicaran les normes explicades en els apartats anteriors, en especial el manteniment de la distància de seguretat d'1,5 metres sempre que sigui possible, l'ús de màscara i la neteja freqüent de les mans. També és important que incrementeu la ventilació natural dels laboratoris, obrint les finestres varies vegades al dia.

L'empresa de neteja desinfecta els laboratoris de recerca una vegada al dia. Els laboratoris disposen de material desinfectant perquè cada investigador pugui desinfectar les superfícies compartides abans i després del seu ús (taules, aparells, instrumentació, teclats, mànecs, etc.). S'utilitzarà un desinfectant que no danyi els equips i instruments.

5.5. Mesures específiques per personal que realitza atenció al públic. Mesures en espais amb atenció al públic

11

S'instal·laran mampares de metacrilat, o similars, de protecció en taules dels treballadors amb atenció al públic i on no sigui possible la distància mínima de seguretat de 1,5 metres. Aquests punts d'atenció al públic s'habilitaran a les zones d'accés als llocs o sales de treball del Servei, Oficina o Unitat, amb l'objectiu que serveixi de barrera física que impedeixi l'accés per part del públic a dites instal·lacions de treball.

En cas de no disposar d'un mitjà protector, es disposaran les mesures oportunes per mantenir la distància mínima de seguretat de 1,5 metres.

Es posaran a disposició del personal equips de protecció individual (màscares i gel hidroalcohòlic).

Si rebeu un document, després de manipular-lo utilitzareu el gel hidroalcohòlic per desinfectar-vos les mans. Fins que no us hagueu desinfectat les mans no podeu manipular altres documents o material (bolígrafs, ordinadors, etc.). En cas de fer-ho, necessitareu desinfectar tots els objectes que hagueu manipular amb etanol al 70% o lleixiu al 0,1% de clor actiu.

Eviteu compartir material d'oficina (bolígrafs, grapadora, etc.) amb el personal extern (públic). Demanau en tot moment que el públic porti el material necessari per realitzar els tràmits. En cas de compartir algun material, aquest s'haurà de desinfectar immediatament després de l'ús amb material desinfectant (etanol al 70% o lleixiu al

0,1% de clor actiu). Teniu en compte que també serà necessari que us desinfecteu les mans amb gel hidroalcohòlic.

Si és possible, habiliteu accessos independents per a públic extern i personal del propi servei, oficina o unitat.

5.6. Mesures específiques pel personal del Servei de Biblioteca i Documentació

Les biblioteques estaran obertes en torns de matí i capvespre amb una hora de tancament els migdies per procedir a la neteja i desinfecció. Es complirà la distància de seguretat i s'utilitzarà màscara. Els llocs de lectura, seran adjudicats de forma individual a cada usuari. El funcionament de les biblioteques es regirà per un protocol específic que es mantindrà actualitzat a la [web del Servei de Biblioteques](#).

5.7. Mesures específiques per mecànics, xofers i transportistes

És necessari que abans i després de manipular el vehicle es desinfecti el seu interior (volant, palanca de canvi de marxes, etc.) amb material desinfectant (etanol al 70% o lleixiu al 0,1% de clor actiu).

| 12 |

5.8. Mesures específiques pel personal sanitari de la UIB (metgesses i infermera)

Netejau-vos les mans amb freqüència amb aigua i sabó durant aproximadament 1 minut abans de col·locar-vos els equips de protecció i després de la seva retirada.

Heu de tenir al vostre abast gel hidroalcohòlic per desinfectar-vos les mans si no podeu emprar aigua i sabó per netejar-les.

Utilitzau guants de nitril.

- Canviau-vos els guants després del contacte amb un pacient.

Utilitzau mascaretes del tipus FP2 o FP3 i ulleres de seguretat o pantalles facials.

Utilitzau bates suplementàries d'un sol ús.

Desinfectau o estirilitau la zona de feina i el material utilitzat després de cada pacient amb etanol 70% o lleixiu al 0,1% de clor actiu

Els residus generats són considerats de classe III i hauran de ser eliminats com a residus biosanitaris especials.

Seguiu el protocols que pugui elaborar el Ministeri de Sanitat respecte el tractament de pacients sospitosos d'estar infectats per COVID-19 ([cliqueu aquí per consultar-lo](#)). Seguiu en tot moment el que recull el protocol d'actuació de la UIB amb relació a l'alerta sanitària pel COVID-19 i el Procediment d'actuació per a la prevenció de contagis de la COVID-19.

6. Normativa i documentació de referència

- Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals.
- Reial Decret 664/1997, de 12 de maig, sobre la protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb l'exposició a agents biològics durant el treball.
- Acord del Consell de Govern de 19 de juny de 2020 pel qual s'aprova el Pla de Mesures Excepcionals de Prevenció, Contenció i Coordinació per Fer Front a la Crisi Sanitària Ocasionada per la COVID-19, una vegada superada la fase 3 del Pla per a la Transició cap a una Nova Normalitat. I les posteriors modificacions de 13 de juliol, 18 d'agost i 28 d'agost.
- Procediment per als serveis de prevenció de riscos laborals enfront de l'exposició al SARS-CoV-2 (COVID-19). 08.04.2020. Editat pel Ministeri de Sanitat.
- Procediment d'actuació enfront de la malaltia per SARS-CoV-2 (COVID-19). 11.04.2020. Editat pel Ministeri de Sanitat.
- Mesures per a la prevenció de contagis de COVID-19. Bones pràctiques als centres de treball. 11.04.2020. Editat pel Ministeri de Sanitat.
- Prevenció i control de la infecció en el maneig de pacients amb COVID-19. Editat pel Ministeri de Sanitat.
- Mesures de seguretat en diferents sectors productius essencials i no essencials en relació amb l'alerta per COVID-19 (SARS-CoV-2) editades per l'Institut Balear de Seguretat i Salut Laboral (IBASSAL) i la Conselleria de Salut i Consum de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.
- Pla d'actuació de la Universitat de les Illes Balears per a la docència presencial adaptada. Any acadèmic 2020-21.

Nota: Ús del masculí en referència a persones d'ambdós sexes

La utilització en aquest procediment del masculí quan ens referim a dones i homes com a col·lectiu de treballadors no té cap intenció discriminatòria, sinó que prové de l'aplicació de la llei lingüística de l'economia expressiva, per facilitar-ne la lectura amb el menor esforç possible.